

УДК 330.341.1

Паславська І.М.

Львівський національний університет імені Івана Франка

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Paslavska I.

**THE CURRENT STATE AND PROBLEMS OF INNOVATIVE
DEVELOPMENT OF ECONOMY IN UKRAINE**

Характерною ознакою економічних систем на сьогодні є масове впровадження у виробництво новітніх досягнень науки і техніки. Головними факторами їхнього широкого впровадження є інноваційна активність науковців, бізнесменів та урядовців.

Підвищення темпів економічного розвитку та окращення добробуту є гострою проблемою для нашої країни. За останні роки в економіці відбулись суттєві негативні зміни. Одним з найбільш негативних фактів є перехід України до п'ятірки найбідніших країн світу у 2016 р. за даними агентства Bloomberg. На 2017 р. Україні прогнозують 7-ме місце [1]. Це свідчить про очікуване економічне пожвавлення і поліпшення соціально-економічного становища країни.

Ще одним вагомим дослідженням інноваційних процесів в економічних системах є «Global Innovation Index» (GII) [2], яке проводиться протягом 9 років Всесвітньою організацією інтелектуальної власності - спеціальною агенцією ООН (WIPO), Корнельським університетом та бізнес-школою INSEAD. GIІ допомагає створювати середовище, де інноваційні фактори постійно оцінюються. Це надає ключовий інструмент детальних величин для економік 128 країн світу щороку, що відображає 92,8% населення світу та 97,9% від світового ВВП (в доларах). Цей індекс є найбільш всеосяжним і повним з погляду охоплення усіх аспектів, що впливають на розвиток інновацій.

Аналізуючи динаміку GIІ за останні роки, варто зауважити досить стрімке покращення у 2016 р. – Україна перемістилась на 56 місце з 64 у 2015 р. Позитивним є вже той факт, що Україна знаходиться у першій половині проаналізованих країн. У європейському регіоні Україна посідає 34 сходинку. За показником ефективності інновацій національна економіка є 12-ою у світі з коефіцієнтом 0,84. Порівняно з медіанним значенням 0,65 таке значення індексу можна вважати достатньо високим для нашої країни. Це означає, що неефективними є лише 15% інновацій в країні. Отже нарощування інновацій в країні є надзвичайно ефективним і якісним. Питання залишається лише в кількості інновацій, що створюються підприємствами країни та фінансуванням цих перетворень.

Вимірюючи якість інновацій GIІ дослідники помітили тенденцію, що деякі економіки країн почали сповзати в якості специфічних показників. До

прикладу: ріст витрат на освіту, патенти чи публікації, які не створюють ніякого впливу. Для того, щоб подолати цю проблему і висвітлити показник якості інновацій якнайточніше, GII аналіз щороку вимірює 3 ключові показники якості інновацій: якість локальних університетів, інтернаціоналізація локальних винаходів та кількість досліджень, що були процитовані науковцями закордоном.

Вагомим проривом для України, що ще раз підтверджує ефективність та високий рівень якості інновацій є те, що країна замкнула 10-ку кращих у групі з середнім доходом глобально. Аналіз країн у групах за рівнем доходу показує, що з 4 сходинки у 2015 р. Україна піднялась до 2-ї у 2016 р. за GII у категорії країн з доходом нижче середнього, обігнавши В'єтнам та Вірменію.

У 2016 р. 15 з TOP-25 економік належать до регіону Європи. Інші європейські економіки залишаються серед 100 кращих економік в глобальному списку. Україна єдина країна в регіоні, що покращила свій показник GII у 2015 р. аж на 8 сходинок. Цього року Україні приділено особливу увагу в GII аналізі та підкреслено її швидкий розвиток. У 2016 р. Україна досягла свого найвищого показника GII. Україна покращила свої позиції за усіма показниками, окрім двох [2]: установи та людський капітал і дослідження. Це приводить до висновку, що система освіти має бути трансформована і покращена.

Загалом, Україна покращила результати 2015 р. більше, ніж на 10 показників у 2016 р. за такими характеристиками: Бізнес середовище, Загальна інфраструктура, Екологічна сталість, Інвестиції, Торгівля, Конкуренція та розміри ринків, Інноваційні об'єднання та Нематеріальні активи. Найбільше слабких сторін залишається в контексті показника, який аналізує роботу державних установ. Найгіршими суб-показниками є політична нестабільність та безпека/тероризм (125 з 128), легкість врегулювання неплатоспроможності (113), політичне середовище (123).

Усе це свідчить про неабиякий потенціал країни в розрізі технологій та людського капіталу, в той же час майже не підтримуваний з боку держави та установ у контексті інновацій. Показники ще раз підкреслили хитку економічну та політичну ситуацію в країні і проілюстрували, що більшість слабких сторін країни є саме в цій сфері.

Підсумовуючи аналіз GII варто зазначити, що цього року Україна розміщена у групі країн “Achievers” за величиною GII та ВВП у розрахунку на душу населення, тобто тих, що розвиваються і досягають результатів, з року в рік покращуючи свою інноваційну базу та імплементацію інноваційних підходів у соціально-економічну сферу.

Ще одне авторитетне джерело Bloomberg analytical service щорічно проводить аналіз “Bloomberg Innovation Index” [1], що включає 78 економік (які надали повні дані), з яких Bloomberg analytical service виділяє 50 найінноваційніших економік світу. У дослідженні взято до уваги 7 індикаторів:

Інтенсивність досліджень та розробок, Виробництво доданої вартості, Продуктивність, Концентрація високих технологій, Якість вищої освіти, Концентрація дослідників, Активність патентування. У 2017 році Україна посідає 42 місце у 50-ці країн, що визнанні інноваційними. Лідерами є Південна Корея, Швеція та Німеччина. Україна все ще пасе задніх у європейському регіоні разом з Молдовою, Румунією, Сербією з індексом інноваційності 50,78 (89 найвищий - Південна Корея). Варто зазначити, що порівняно з 2016 р. Україна спускається на сходінку вниз. У розрізі індикаторів країна є 44-ою за Інтенсивністю досліджень та розробок, 47-ою за Виробництвом доданої вартості, 50-ою за Продуктивністю, 34-ою за Концентрацією високих технологій, 4-ою в світі за Якістю вищої освіти, 44-ою за Концентрацію дослідників і 27-ою за Активністю патентування. Найкращим показником є якість вищої освіти, де Україна була в ТОП-5 протягом минулих років також. Усі інші показники вимагають покращення.

Проаналізувавши показники інноваційності та сучасний стан економічного розвитку України, можна зробити висновок, що Україна має значний інноваційний, технологічний та людський капітал для нарощення інноваційної активності, досягнення економічного зростання та сталого розвитку. Більше того, це є просто життєво необхідним на цьому етапі розвитку національної економіки.

Основою здійснення економічних реформ та побудови якісно нової економічної системи в Україні має стати посилення значення якісної освіти, науково-технічних, а саме інноваційних компонент господарського зростання як факторів активізації та якісного удосконалення виробництва відповідно до визначальних тенденцій світового економічного розвитку.

Серед головних негативних факторів національної економіки, що вимагають негайного вирішення є:

- політика торгових перекосів;
- високі податки на продукцію інформаційно-комунікаційних технологій - 5,2%;
- низький рівень фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт;
- низький рівень витрат на освіту.

Вплив інновацій на соціально-економічний розвиток може призвести до радикальних структурних змін в національній економіці та суспільстві.

Література:

1. Bloomberg innovation index [Електронний ресурс] [Веб-сайт]. – режим доступу <http://www.bloomberg.com/graphics/2016-innovative-countries/>
2. Global Innovation Index 2016 [Електронний ресурс] [Веб-сайт]. – режим доступу <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-full-report-2016>.